

Nu växer intresset för låtar i knätofs

□ Med det sedan några år nyväckta intresset för folkmusik världen över verkar det som om Sveriges Radios och Matts Arnbergs ansträngningar att bevara vårt unika traditionsarv av spelmansmusik börjar bära frukt i helt ny omfattning. Radion har i årtal arbetat för högtryck med att samla in traditionsbärare och har hittills hunnit ge ut ett femtontal EP-skivor med spelmansmusik från olika landskap. Tiden hastar. Den sista stora spelmansgene-

rationen är nästan försvunnen. Återväxten är klen.

3 000 låtar har man hunnit spela in ur ett upptecknat material som är nästan oöverskådligt stort. Radiokonsorter har visat på ett starkt uppåtående publikintresse, och nu har också ett kommersiellt bolag tagit upp musikformen.

Initiativet till *Spelmanslåtar från Dalarna* (Sonet) har tagits av konstnären Björn Ståbi. Han är 27 år gammal och en av de få spelmännen i en yngre generation. Han började spela, med

den legendariske Orsaspelmannen Gössa Anders Andersson som lärare, i 7-årsåldern. Den aktuella skivan har ägnats åt Orsalåtar (Ståbi och Ole Hjort) och låtar från närbelägna men traditionsmässigt helt annorlunda Bingsjö (Pål-Olle och Nils Agenmark).

Spelmanstraditionen har åtskilliga hundra år på nacken. Många låtar spelades främst vid flerdagars storbröllop, då maten skulle ackompanjeras av steklåtar, de

På skiva

flytande varorna av skänklåtar och bruden hedras med en nygjord brudmarsch. Huvuddelen av låtarna är polskor, som finns i ett stort antal dialekter eller traditioner. Nyanserna kan vara svåra att särskilja för den otränade, men även en oinvigd upp-

täcker utan vidare skillnaden mellan å ena sidan Orsalåtarnas i takten inbyggda trioler och den rätlinjiga och mer basiska andrastämman och å den andra Pål-Olles och Nils Agenmarks mästerligt sirade samspel, där andrastämman är lika rik som den första och de rytmiska skiftningarna i tretakten mycket komplicerade.

Hur många spelmän som nu finns vet ingen exakt mer än att det rör sig om ett mycket stort antal med skiftande konstnärlig styrka. Speciellt stark har traditionen hållit sig i Dalarna, vilket lär hänga samman med att Anders Zorn där skapade de återkommande spelmanstävlingarna. Fiolen är och förblir huvudinstrumentet och enligt Björn Ståbi det enda tänkbara instrumentet för polskor: tretakten anses otacksam för blåsare.

Spelmanslagens musik ligger också en bit från den ortodoxa spelmanstraditionen. Fler spelmän än två gör exekutionen alltför komplicerad utan arrangemang. Det framgår också av hur väl Pål-Olle och Agenmark lyckas få sin musik att "täcka". Den saken kan inte heller läras akademiskt. Få av spelmännen läser noter, och vad de spelar kan inte helt fångas i notskrift. Så mycket av musiken ligger i framförandetraditionen. Här finns en direkt parallell till jazzimprovisatörernas utvecklingsväg.

Dalaskivan är kanske inte det märkligaste inspelade exemplet på spelmansmusik, men väl värd att anbefallas. En toppunkt är Agenmarks/Pål-Olles härliga tolkning av "Pekkos Pers brudmarsch".

LARS WECK

Låtar från Bingsjö i Dalarna framför bla Pål-Olle på en nyutkommen skiva.